

КОНКУРС **Ментори менторима - Примери добрих решења за праксу** **2025.**

Подаци о учеснику

Име и презиме	Савица Ђурђевић
Занимање	наставница географије
Установа у којој радите	СШ "Никета Ремезијански" Бела Паланка
Године радног искуства	30 и више

Подаци о раду

ОБЛАСТ НА КОЈУ СЕ ОДНОСИ ПРИМЕР ДОБРОГ РЕШЕЊА ЗА ПРИПРАВНИЧКО- МЕНТОРСКУ ПРАКСУ	Реализација образовно-васпитног процеса
--	---

1. НАВЕДИТЕ КОНКРЕТАН ПРОБЛЕМ КОЈИ РЕШАВАТЕ

Приправник је навео да му је потребна додатна помоћ у реализацији наставе за ученике који раде по индивидуалном образовном плану (прилагођени програм наставе и учења ИОП1 и измењени програм наставе и учења ИОП2).

У одељењима има ученика који раде по ИОП-у и изузетно је важно да приправник буде добро припремљен и компетентан за рада са њима.

2. ЦИЉ

Постављени циљ: оспособити приправника да самостално реализује наставу ученицима који раде по ИОП-у. (Помоћи приправнику да припреми и реализује наставу).

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса. Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област). Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

3. ПРОЦЕС РЕШАВАЊА ПРОБЛЕМА

1. Активност Увод у проблем и припреме за решавање

Време реализације друга седмица октобра.

Ментор са приправником остварује сарадњу и тимски рад (праксу) у току једне школске године. Планирају заједничке активности, одређују приоритетне области, договарају радне састанке и консултације, планирају време реализације, договарају вођење евиденције о раду и реализацију активности у оквиру актива, тимова и пројеката у школи.

- Приликом израде годишњих планова рада приправник је навео да није одржао час у који су били укључени ученици који раде по ИОП-у (ИОП 1 и ИОП 2) и да му је потребна помоћ за реализацију.

Навео је да није потпуно сигуран да може да реализује наставу и да му је потребна подршка конкретним активностима и примерима. На радном састанку договорили смо да у октобру поступно припремимо и реализујемо наставу у одељењима где има ученика који раде по програму ИОП 1 и ИОП 2.

Припреме за решавање проблема: Ментор доставља приправнику штампани текст са називима Закона и Правилника које треба да прочита за следећи састанак, са јасно издвојеним насловима и члановима важним за рад у области инклузије. Наведени закони и правилници важни су за рад јер конкретно дефинишу рад по ИОП-у.

1. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС” бр .88/2017, 27/2018-др.закон, 10/2019, 27/2018-др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025)

Члан 76 (Индивидуални образовни план, врсте ИОП-а и шта обухватају); Члан 78 (Завршни испити у основном и средњем образовању и васпитању); Члан 136 (Сарадник, педагошки и андрагошки асистент, лични пратилац и помоћни наставник).

2. Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл. гласник РС”, бр. 74/2018) – члан 1 до 18.

3. Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС” бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018-др.закон, 6/2020, 52/2021, 129/2021 -др. закон, 92/2023 и 19/2025)

Члан 12 (Додатна подршка у образовању и васпитању); Члан 34 (Упис у школу за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом); Члан 48 Оцењивање ученика; Члан 60 Право на полагање опште матуре.

4. Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС”, бр. 10/2024) Члан 12 Уважавање индивидуалних разлика приликом оцењивања.

Приправник добија задатак да приликом читања докумената забележи кључне делове и недоумице, те да дефинише инклузију, ИОП1, ИОП2 и ИОП3.

На редовном састанку приправник је усмено поразговарао са ментором и разјашњене су недоумице, али му је потребна подршка у реализацији наставе.

Записао је да „инклузија подразумева укључивање деце са сметњама у развоју у редован предшколски и школски систем и прихватање њихових различитости”, навео је мере

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса.

Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област).

Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

прилагођавања, одлике ИОП 1, ИОП 2 и ИОП 3 и показао да је спреман за сараднички рад (почетак решавање проблема).

Први корак подршке приправнику у реализацији наставе биле су информације о ученицима који раде по ИОП-у (колико има ученика, по ком плану раде и у ком одељењу). Приправнику су достављени штампани планови активности за наведене ученике за октобар и новембар.

Дају се нови задаци приправнику: да изабере наставну јединицу/област за реализацију једног часа у новембру у одељењу где има ученика који раде по ИОП-у (обраду или утврђивање) и да са педагогом школе прелиста и анализира неколико припрема за рад по ИОП-у наставника других предмета.

Примери питања за анализу:

Које методе применити за рад ИОП2?

Како обезбедити додатну подршку на часу?

Шта ћете предузети у случају да планирана активност (задатак) није реализован?

На који начин ћете проценити оствареност исхода?

Како ћете мотивисати ученике за рад заједничким активностима?

Приправник је записао информације „да један ученик има педагошког асистента, да једна ученица користи Брајево писмо, а да два ученика раде према прилагођеном програму (ИОП 1)”. Похваљен је за ангажовање у прикупљању информација и белешки.

2. Активност Заједничка израда писане припреме за час

Време реализације : трећа седмица октобра

Нова подршка ментора приправнику је писање заједничке припреме за час. Писана припрема за час је концепт, подсетник и систематизована оријентација за рад.

„Припрема за час је 'мапа пута' наставника, која га води кроз наставни процес и помаже му да ефективно користи расположиво време, ресурсе и знања за постизање образовних циљева на часу” („Вештачка интелигенција у образовању: Припрема за час – рад у планеру за учење”, ЗУОВ, 2025).

-Циљ активности је изградити припрему са прилагођеним садржајима и задацима, да приправник може поступно да стекне самосталност у раду уз посебан осврт на примену индивидуализације. Активност је тимска јер укључује и сарадњу са стручним сарадницима коју је приправник већ реализовао у припремном делу.

-Пре израде припреме за час ментор и приправник заједно анализирају припреме за ИОП1 и ИОП2 урађене за месец септембар .

Процењују: „ Да ли су остварени циљеви и исходи ? Шта је неопходно да изменимо? Које активности да планирамо за реализацију часова. Да ли има потребе за ревизијом исхода за ИОП-е ? Шта је записано у самоевалуацији? ”

После урађене анализе и дискусије попуњава се део обрасца припреме за час (одређују се циљ/еви и исходи, предлажу методе рада, наставна средства, активности, задаци, време за реализацију), а затим припреми додају активности са предложеним примерима које подстичу самосталност приправника.

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса.

Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област).

Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

1) Осмислите по 1 активност за уводни, главни и завршни део часа за ИОП-е (примери: подвлачење речи у тексту, бојење делова цртежа, заокруживање тачних одговора, попуњавање празних поља)

2) Предложите 2 заједничке активности – за све ученике у одељењу (примери: кратку презентацију, показивање на карти, набрајање држава или градова, квиз, читање дела текста, олуја идеја – задата реч, корелацију садржаја са другим предметима)

3) Наведите 3 начина за проверу остварености исхода и циљева ИОП-а (наводе ментор и приправник)

После израде припреме за час креирамо упитник за праћење часа ментора и приправника с циљем да се уоче недостаци и омогуће додатне подршке у раду. (Шта пратимо и како вреднујемо – скала и Напомена).

Вреднујемо час заокруживањем речи или броја за планиране активности за ученике који раде по ИОП-у и заједничке.

-циљеви – јасни, прецизно дефинисани, мерљиви

да, делимично, не

-оствареност исхода

потпуно остварени, делимично, неостварени

-реализација активности и задатака

1 2 3 4 5 (1 није - 5 у потпуности реализовано)

-заједничка активност

планирана, део, не (напомена: _____)

-комуникација и време посвећено раду

да, делимично, не (напомена ____%)

-прилагођавања

степен делотворности (+делотворни, +/- делимично,- не)

-вредновање ученика

формативно, сумативно (напомена: _____)

-потреба за ревидирањем исхода

да, део, не (напомена: _____)

-самовредновање

да, не

Овим приступом у решавању проблема, приправник и ментор заједно раде на унапређењу писања припрема за час, са додатим активностима за ИОП-е, што доприноси њиховом професионалном развоју и изради ресурса за ИОП.

3. Активност Преношење искуства и вештина- ментор реализује час

Време реализације последња седмица октобра

Приправник присуствује часу ментора у одељењу са учеником који ради по ИОП 2.

-Циљ активности је да колега приправник посматра, самостално уочава, евидентира своја запажања о посећеном часу са посебним освртом на примену прилагођених циљева, садржаја, исхода и начина остваривања програма ИОП2 и јача компетенције за самостални рад.

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса.

Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област).

Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

-Ментор подучава приправника преношењем искуства и вештина у раду са ИОП2 и унапређује едукативне вештине. Реализује час са јасним издвајањем прилагођених и измењених садржаја да приправник посматрајући начин рада ментора и његов приступ ИОП-у, добије подршку и мотивацију да напредује и усавршава се у струци.

-Приправник на часу записује реализоване активности, бележи шта му није јасно и попуњава "Упитник за праћење одржаног часа ментора". За приправника је добро уколико на часу сам препозна активности које смо предвидели израдом заједничке припреме.

Врши се анализа одржаног часа и уколико је потребно предлажу измене и допуне.

Питања за дискусију:

Како је прилагођени текст утицао на остваривање циљева?

Које методе и облици рада су примењени на часу?

Које активности су заједно реализовали сви ученици?

Шта је вредновано на часу?

Како су вредноване активности за ИОП2?

ПРИЛОГ 1. Упитник за уочавање и анализу активности реализованих на часу (попуњава приправник):

1. Да ли су прилагођене активности биле одговарајуће у односу на могућности ученика? Да Не Делимично

2. Ако нису, на линији напишите шта није одговарајуће и предложите своје решење или измену.

3. Да ли је довољно времена на часу посвећено раду са ученицима ИОП-а ? Да Не Делимично

4. Да ли су циљ/циљеви остварени/и? Да Не Делимично

5. Наведите 2 нова предлога за вредновање остварености исхода. _____ .

4. Активност Самосталан рад -реализација часа

Време реализације: трећа седмица новембра

Приправник је присуством на часу ментора, детаљном анализом одржаног часа и прецизно датим смерницама за рад добио помоћ и подршку да самостално реализује час за ИОП2.

Циљ ове активности је примена наученог у пракси и самосталност у раду .

На редовном састанку са приправником ментор предлаже да приправник одржи час у другом одељењу за ИОП2. По саветима ментора и заједничким предлозима урадио би писану припрему и одржао час.

Препоруке приправнику за питања за тематско утврђивање: типови питања -

заокружи слово (Т-тачно, Н-нетачно), заокружи тачну реч, обоји кружић испред тачног одговора, заокружи тачан одговор ДА или НЕ, означи тачно на цртежу, заокружи слово испред тачне реченице.

Ментор прати рад приправника, записује запажања, евидентира активности и попуњава „упитник за праћење одржаног часа приправника”.

На анализи одржаног часа позитивним коментарима охрабрује се приправник да изнесе своје утиске: да ли је задовољан часом и зашто, како је остварио исходе, како је прилагодио

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса.

Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област).

Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

питања, да ли осећа самопоуздање, да ли му је индивидуализовани рад јаснији него раније, шта би изменио, којом оценом би оценио час.

Ментор похвално износи добре стране, наглашава делове часа и активности које су биле добро осмишљене и реализоване. Упознаје приправника са унетим подацима из „Упитника за праћење одржаног часа” и предлаже да одговори на питања која су важна за планирање даљег рада на решавању почетног проблема.

ПРИЛОГ 2. Реализација часа са индивидуализацијама (анкета за приправника о ИОП1 и ИОП2)

1) Могу самостално да одредим циљеве и исходе за рад ученика по ИОП-у ?	Да	Не
Уз подршку		
2) Могу да осмислим прилагођене активности за обраду и утврђивање ?	Да	Не
Уз подршку		
3) Знам да одаберем и применим мере индивидуализације	Да	Не
Уз подршку		
4) Могу да прилагодим наставне садржаје, облике и методе рада за ИОП-2	Да	Не
Уз подршку		
5) Користим доступне ресурсе у раду (наставна средства, асистента, родитеље)		

6) Могу самостално да вреднујем индивидуализовани рад ученика	Да	Не
Делимично		

7) Контролну листу прилагођавања могу да користим самостално	
Да Не Уз подршку	

- 8) Потребна ми је додатна подршка за _____

9) Оцените самосталност у реализацији наставе са ученицима који раде по ИОП-у.	1	2
3 4 5		

Уколико постоји потреба, одржавају се нови часови за примену индивидуализације, а ако није потребно, реализују се само планирани часови са заједничким активностима ментора и колеге приправника.

Самостална реализација часа помаже приправнику да стекне искуство у раду по ИОП2, док ментор има прилику да види примену нових метода и облика у настави.

5. Активност Истраживања приправника и ментора о додатним подршкама за рад по ИОП-у

Време реализације : новембар-јун

За стицање самосталности у раду приправнику је потребна додатна подршка практична (искуство), стручна литература (континуирана едукација) или конкретни ресурси – примери добре праксе за ИОП-е.

Ова активност има за циљ подизање нивоа знања приправника о врстама посебних образовних потреба, прилагођавање наставе за децу у инклузији, изради и примени индивидуално-образовног програма и развијања компетенција наставника и ученика.

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса. Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област). Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

ПОДРШКА 1. Приправник и ментор истражују, анализирају, критички процењују и израђују табелу са предлозима за подршку приправницима у раду по ИОП-у која садржи врсту подршке и кључну област.

Предлог подршка /кључна област:

- 1) сарадња са наставницима-присуства часовима наставника других предмета / методе рада, активности, наставна средства;
- 2) сарадња са родитељима ученика који раде по ИОП-у / домаћи задаци и индивидуалне активности за вежбу;
- 3) сарадња и размена информација са педагошким асистентима / информације о комуникацији са ученицима;
- 4) стручна усавршавања / присуства семинарима, обукама о ИОП-у, угледним и огледним часовима;
- 5) предлог литературе (штампане и електронске „Водич за унапређивање инклузивне образовне праксе”, Фонд за отворено друштво, Београд, 2007., „Збирка алатки за планирање индивидуализованог образовања”, Изабране алатке из Водича кроз ресурсе за наставнике (Британска Колумбија, 2009) ”, „Подршка школама у функцији развоја квалитета инклузивног образовања и унапређивања културе вредновања” (пројекат Завод за вредновање квалитета васпитања и образовања, 2020. и 2021.) „Механизам и мере инклузивног образовања” –Министарство просвете Р. Србије, 2025.)

ПОДРШКА 2.Предлози за израду ресурса за предмет, школу и материјала за приправнике

- 1.Израда збирке иновативних припрема за час,
 - 2.Предлог активности за ученике,
 - 3.Израда примера прилагођеног текста,
 - 4.Креирање збирке прилагођених задатака за вежбање (за тематско утврђивање и припреме за испите),
 - 5.Примери примене ИКТ у настави (снимак, анимација, презентација, слика, карта, тест)
- Овим активностима упућујемо приправнике на сарадњу, израду ресурса, стручну литературу, књиге, интернет адресе и часописе у којима могу да нађу упутства и примере о индивидуализованом раду .

6. Активност Евалуација реализованих активности

Време реализације октобар–јун

Ове активности су усмерене на професионални развој приправника и ментора, рад по ИОП-у и јачање компетенције за сараднички рад.

Приправник и ментор раде евалуацију и самоевалуацију за реализовану активност/област по договору (после реализоване активности и на крају обуке за самостални рад).

Врше процену остварености плана рада према ПРАВИЛНИКУ О ДОЗВОЛИ ЗА РАД НАСТАВНИКА, ВАСПИТАЧА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА

("Сл. гласник РС", бр. 22/2005, 51/2008, 88/2015, 105/2015, 48/2016 и 9/2022)

„ Програмом увођења у посао приправник стиче знања и развија вештине и способности потребне за остваривање образовно-васпитног рада који се односе на : НАСТАВНИК

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса.

Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област).

Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

На крају приправничког стажа наставник треба да:

4. рад са ученицима са сметњама у развоју

-разуме значај утицаја вршњака и средине на развој и образовање ученика са сметњама у развоју;

-разуме значај стварања атмосфере поштовања различитости;

-познаје начине укључивања ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад;

-зна да организује активности за укључивање ученика са сметњама у развоју у образовно-васпитни рад;

-разуме значај принципа индивидуализације процеса учења ученика са сметњама у развоју;

-познаје важност праћења, индивидуалног напредовања и постигнућа ученика са сметњама у развоју;

-разуме значај обезбеђивања одговарајуће физичке средине за адекватно укључивање ученика са сметњама у развоју у васпитно-образовни рад. ”

Ментор и приправник вреднују рад предвиђен наведеним правилником

Предлог питања за анализу: Да ли су остварена наведена знања и вештине? Да ли су остварени наведени исходи? Како да вреднујемо стечена знања и способности приправника?

ПРИЛОГ 3. Вредновање рада и сарадње у реализацији наставе по ИОП-у (анкета за ментора и приправника)

Оценимо реализоване активности :

-Сарадња, заједнички предлози и анализе

1 2 3 4 5

-

Израда заједничке припреме за час

1 2 3 4 5

-Присуство

часу ментора/часу приправника

1 2 3 4 5

-Помоћ

стручне службе

1 2 3 4 5

-

Додатни ресурси асистент, родитељ, наставна средства

1 2 3 4 5

- Додатна едукација и литература о ИОП-у

1 2 3 4 5

-Током

рада ментор и приправник су сарађивали на решавању наведеног проблема?

1 2 3 4 5

Да ли су остварени планирани циљеви и исходи?

Да Углавном Не

Заједнички предлог за бољи рад : _____

Евалуација активности омогућава процену приправничко-менторског рада и даје правце планирања и унапређивања менторског рада.

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса. Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област). Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.

Аутор рада је сагласан да се овај рад са свим информацијама наведеним у њему јавно објави у Бази радова конкурса. Аутор потврђује да је рад ауторско дело наведеног аутора (у складу са прописима који регулишу ову област). Одговорност за тачност и исправност садржаја и информација наведених у овом раду, граматичку и правописну коректност рада, сноси искључиво аутор рада.